IJARSCT

ISSN (Online) 2581-9429

International Journal of Advanced Research in Science, Communication and Technology (IJARSCT)

International Open-Access, Double-Blind, Peer-Reviewed, Refereed, Multidisciplinary Online Journal

Impact Factor: 4.819

Volume 7, Issue 1, July 2019

स्वच्छता ही सेवा

डॉ. प्रविण कोहळे

मुंदाफळे समाजकार्य महाविद्यालय नरखेड

Email: pravinkohale67@gmail.com

सारांश

राष्ट्रपिता महात्मा गांधी यांनी स्वच्छता आणि साफसफाईचे जोरदार समर्थन केले. त्यांच्या मते वैयक्तिक आणि सामाजिक कल्यांणासाठी स्वच्छता ही अत्यावश्यक बाब होती. स्वातंत्र्यापेक्षा साफसफाई महत्त्वाची आहे असे त्यांचे वचन प्रसिद्ध आहे. यातून त्यांनी, निरोगी आणि स्वावलंबी राष्ट्रासाठी स्वच्छ आणि आरोग्यदायक वातावरण ही पूर्वअट असल्याचे अधोरेखित केले. महात्मा गांधी यांनी दैनंदिन जीवनात स्वच्छतेच्या महत्त्वावर भर दिला आणि विशेषतः ग्रामीण भागातील लोकांना आपल्या स्वभावतेच्या स्वच्छतेचे दायित्व उचलण्याचे आवाहन केले. स्वच्छतेविषयीचे त्यांचे विचार भारताच्या सार्वजनिक आरोग्य चळवळींचा पाया बनले आणि अधिक स्वच्छ भारताच्या निर्मितीचे उद्दिष्ट ठेवणाऱ्या स्वच्छ भारत अभियाना सारख्या आधुनिक उपक्रमांचा पायाही त्या विचारांनी घातला.

पंतप्रधानांनी 2 ऑक्टोबर 2014 रोजी सुरू केलेले स्वच्छ भारत अभियान (एसबीएम) स्वच्छता, साफसफाई आणि आरोग्यकारकतेच्या दिशेने भारताच्या प्रवासातील एक महत्त्वपूर्ण मैलाचा दगड आहे. या महिन्यात या अभियानाला दहा वर्षे पूर्ण होत आहेत. या अभियानाने अनेकदा उल्लेखनीय यश संपादन केले आहे. सर्वात महत्त्वाचे यश म्हणजे 2019 पर्यंत सरकारने ग्रामीण भारत हागणदारीमुक्त घोषित केला. 11 कोटींहून अधिक शौचालये बांधली गेली, आणि लक्षावधी कुटुंबांना – विशेषतः ग्रामीण भागातील कुटुंबांना त्याचा फायदा झाला. यामुळे आरोग्यकारकतेत मोठी वाढ झाली आणि जलजन्य आजार कमी झाले. स्वच्छता आणि साफसफाईबाबत सामाजिक वर्तन बदलण्यासाठी व्यापक जनजागृती मोहीम हाती घेण्यात आली.